

HMS-ansvar for avløsere

Avløsere kan enten være ansatt i et avløserlag eller ansettes direkte av bonden. Her finner du en oversikt over hvilket HMS-ansvar avløserlagene og bonden har ved bruk av avløsere.

Merk at landbrukstjenester og avløserlag brukes om samme type tjenester. Det betyr at samme krav stilles til landbrukstjenester som avløserlag.

Avløserlagene skal registreres som bemanningsforetak

Avløserlagene regnes som bemanningsforetak og skal derfor registreres i [bemanningsforetaksregisteret](#).

Avløserlagets arbeidsgiveransvar

Hvert avløserlag har arbeidsgiveransvar. Det er krav om at daglig leder i det enkelte avløserlaget skal ha gjennomført HMS-opplæring.

Dette har avløserlaget som arbeidsgiver blant annet ansvar for:

Arbeidsavtaler

Dette gjelder også familieavløsere. Det er viktig at bonden varsler avløserlaget før arbeidet starter, slik at arbeidsavtalen er på plass.

[Her finner du maler for arbeidsavtaler](#)

Arbeidstid

Avløserlaget må sørge for registreringssystem og oppfølging av [arbeidstidsreglene](#).

Lønn

[Les mer minstelønnsreglene](#)

Helse-, miljø og sikkerhet (HMS)

Avløserlaget skal sørge for at avløser kan jobbe sikkert hos bonden. Avløserlaget må inngå avtale med hver enkelt bonde, slik at ansvarsforholdet er avklart og tydelig.

Verneombud

[Verneombudet](#) skal ha fått den opplæringen som kreves.

HMS-kort

Dersom avløser også skal utføre bygningsarbeid, må avløser ha HMS-kort. Det er ikke nødvendig med [HMS-kort](#) dersom avløser kun sporadisk utfører bygningsarbeid.

Påseplikt

Bonden som bestiller avløser har også en [påseplikt](#).

Gjennomføre risikovurdering og avvikshåndtering

Avløserlaget har, som arbeidsgiver, ansvar for å gjøre en overordnet kartlegging og risikovurdering over aktuelle arbeidsoperasjoner, hvilke farer og risikofaktorer en avløser/arbeidstaker kan komme borti i sitt arbeid. For å gjennomføre kartleggingen, er involvering av de ansatte sentralt for å avdekke risikoområder. Bruk eksempelvis medarbeidersamtaler, avviksmeldinger eller vernerunder som utgangspunkt. Risikovurderingen må ta høyde for hvilken type produksjon og hvilke typer arbeidsoppgaver arbeidstakeren kan bli satt til. Dette gjelder både faste arbeidsoppgaver og ad hoc-oppgaver. Etter at kartlegging og risikovurdering er utført, skal avløserlaget basert på dette lage en handlingsplan som skal følges opp.

Det er bonden som har ansvar for den konkrete risikovurderingen og handlingsplanene på eget gårdsbruk.

Avløserlaget skal også sørge for at det finnes avviksrutiner som de ansatte er kjent med. Avviksrutinene skal inneholde informasjon om hvem avviket skal meldes til og hvem som har ansvar for oppfølging.

Norske landbrukstjenester (NLT) har utarbeidet et internkontrollsystem som blant annet inneholder risikovurderingsskjema på ulike arbeidsoperasjoner. HMS-håndboka [finnes i på sticos.no](#).

Krav til opplæring – hvilket ansvar har avløserlaget og bonden?

Avløserlaget skal sørge for at ansatte får nødvendig generell opplæring og kompetanse tilpasset de arbeidsoppgaver de kan bli satt til. Dette gjelder også i de tilfeller der avløseren blir satt inn på kort varsel, for eksempel landbruksvikarer og sykeavløsere. Dette skal kunne dokumenteres, og være signert.

Det er likevel bonden, som innleier, som har hovedansvar for opplæring knyttet til arbeid og risiko knyttet til det enkelte gårdsbruk, for eksempel farlig arbeidsutstyr og bruk av verneutstyr. Avløserlaget skal forsikre seg om at dette blir gjort og at bonden gir opplæring på et språk som avløseren forstår. Avløserlaget skal sørge for at det er tydelig beskrevet skriftlig hvem som er ansvarlig for å gi opplæring og innføring i rutiner og arbeidsinstrukser hos bonden.

Det er viktig at det er tydelig avklart hvem som er ansvarlig for dokumentert sikkerhetsopplæring og innkjøp av verneutstyr og lignende.

Når bonden ansetter avløser utenom avløserlag

Dersom bonden ansetter avløser utenom avløserlag, regnes bonden som arbeidsgiver med vanlige arbeidsgiverplikter overfor avløseren. Dersom gården mottar avløsertilskudd, regnes også familieavløsere som ansatte.

Bonden skal ha HMS-opplæring for ledere og et internkontrollsystem, eksempelvis kan KSL sitt HMS-system brukes. Det skal lages en risikovurdering med handlingsplan som tar utgangspunkt i kartlagte farer på gården. Se informasjon om arbeidsgivers ansvar og krav til risikovurdering over.

KSL angir krav om at beredskapsplakat skal være utfylt og lett tilgjengelig, det bør også finnes enkle lett skriftlige rutiner til bruk ved eksempelvis sykeavl sning.

Dersom bonden stiller innkvartering til rådighet, skal det følge visse krav

[Les mer om krav til innkvartering](#)
